

"דיאלוג" חינוכי – יש דבר כזה!?

הסכנות שבדיאלוג החינוכי על פי לוינס*

הדיאלוג, בעיני לוינס, איננו רק דרך ראויה לכינון חינוכי, אלא התביעה המוסרית מן האדם ביחסו לילד ולנער, והוא מתקיים מתוך האתיקה ועם שתי תביעות יסוד: כבוד ואחריות.

את הדרישה הראשונה של הדיאלוג, המכוונת לכבודו של האחר, יש לנסח בלשון הקיצונית ביותר: "לא תרצח", דהיינו לכבד באופן מוחלט את אחרותו של האחר. כבוד כלפי אחרותו של האחר, שאין לצמצמה ואין לנכסה ואין להקטינה. סכנתו של הדיאלוג החינוכי מצויה בדיוק במקום הזה של ביטול האחרות, והרצון החיובי כשלעצמו להביא את התלמיד בסוד הדעת, בסוד העולם הערכי שהוא מנת חלקו של המורה. כיצד ניתן לחנך אם

לא על ידי אמירה חיובית?!

הדרישה השנייה של הדיאלוג מבחינת לוינס, היא אחריות, כלומר: על המורה מוטלת אחריות אינסופית כלפי האדם האחר, וכלפי הילד והתלמיד. במתח שבין כבוד לאחריות- במתח שבין מתן מרחב לאדם האחר אך נשיאה מלאה באחריות לו – מצוי הדיאלוג החינוכי.

מאת: חנוך בן פזי, "הדיאלוג החינוכי", מתוך הספר: דיאלוגים מעצימים בחינוך ההומניסטי, בעריכת נמרוד אלוני

* עמנואל לוינס (1906 - 1995), פילוסוף יהודי-צרפתי.

דיאלוג – מילון אבן שושן:

1. שיחה בין אנשים, שיח, ויכוח, דיון.
2. יצירה ספרותית הכתובה בצורת שיחה.

דיאלוג – מקורה של המילה ביוונית

ומשמעותה דיא (διά) = דרך ולוגוס (λόγος) = מילה או דיבור. כלומר "דרך הדיבור".

לאה גולדברג

אם תתן לי חלקי באימת מחשפך
 אולי יאור לי מעט.
 אם תפרק על כתפי את כבד ערך מעליך
 אולי יקל לי מעט.
 אם תביא אלי פפור עזבותי את צנת
 בדידותך
 אולי יחם לי מעט.

כמו עץ בשלגיו, הנוצר את אביב נצני
 בקרה,
 אעמד בפתחי יגוניך.
 והנה מכאובך לי תשורה.
 בידים טובות אשאנו.
 לא אפל, לא אכרע -
 אל תירא.

כתבי לאה גולדברג, כרך ב', ספריית פועלים

"דיאלוג האני שבאחר"

שמשו של האדמור מחב"ד ראה כי רבו מחליף במהלך היום שוב ושוב את בגדיו ושאלו על כך: מדוע מזיע הרבי כל כך עד שבגדיו רטובים והוא נאלץ להחליפם? השיבו האדמור: על מה אני מזיע? ובכן היו אצלי עשרים וחמשה אנשים... בשביל שאוכל להשיא עצה נכונה לשואל, אני צריך להרגיש בצרתו ממש כמו שהוא בעצמו מרגיש ולשם כך אני מוכרח להפשיט את עצמי מלבושי ולהתלבש במלבושיו שלו... ואז כשאני צריך לתת לו עצה, לא אוכל לעשות כן כשאני עדיין במלבושיו, כשם שהוא בעצמו אינו יכול להשית עצות בנפשו ועלי להפשיט את עצמי מלבושו ולהתלבש בלבוש שלי... ומעתה הגע בעצמך: אם אדם צריך חמישים פעם להתפשט ולהתלבש כלום אפשר שלא להזיע? (מקור לא ידוע)